

گفتوگو لگ لگاتار نووسا ر سمک
مدمد د بشی 1... ئا : ع باس
ج میل ج ماو

مەدەنە ئازادى و عەقلاىيەتى بىلەن بەرھەمھەنلىنىش تۈندۈر ھەي ئىدىيەلەر
بەكارھەنلىنىش

ئامادەکردنی: عەباس جەمیل جـاـو

به‌شی یه‌که‌م

بـ هـر چاوپـكهـوتنـكـى نوسـر و رـناكـبـر سـمـكـ محـمـد، لـئـهـ نـجـامـى
دـيدـارى دـسـتـانـهـمـان، هـهـوـمـداوـه و هـكـ دـهـر فـهـتـكـ چـهـ نـد پـرسـيـارـكـى
ئـاـسـتـه بـكـم و هـر جـارـه و بـهـشـكـى دـانـيـشـتـنـهـكـهـمـان بـ قـسـهـكـردن لـهـسـر
تـهـوـهـرـكـ تـهـر خـان بـكـهـيـن، كـه بـهـنـيـازم لـه ئـاينـدهـيـهـكـى نـزـيـكـدا و هـكـو
پــژـهـيـهـكـ لـه دـو و تـوـيـكـتـبـكـدا بـهـچـا پـيـان بـگـهـنـم، كـه دـهـر بـارـهـي
بـا بـهـتـى فـيـكـرى و ئـهـدـهـبـى و رـشـنـبـيـرـيـن، بـهـو پـيـهـي تـا ئـسـتـا خـا و هـي
سـهـدـان و تـار و نـزـيـكـهـي بـيـسـت كـتـبـى ئـهـدـهـبـى و فـيـكـرى و سـيـاسـى. تـا دـ.
هـهـر و هـا بـه ئـا گـا دـارى نـو و سـر هـهـوـمـداوـه پـدا چـو و نـهـو و بـهـچـهـنـد
چـاوپـكهـوتنـكـى پـشـو و بـكـم، كـه لـهـگـه مـيـدـيـا كـان سـازـيـدـا بـو و
دـو و بـارـه دـا شـتـنـهـو و بـ پـرسـيـارـهـكـان بـكـهـمـهـو و كـه زـر بـهـيـان
نـا تـهـنـدرو سـتـانـه ئـا سـتـهـي كـرا و ن، چـونـكه پـرسـيـارى نـا تـهـنـدرو سـت و هـي
نـا تـهـنـدرو سـت بـهـر هـم دـنـ.

هاوکات سهرباری ئهو تهوازووعه زږهه که هه يه تی، ئه بهت جورئه تی
 ئهو له بهردهم نووسه رکي وا مهزن دهست ب هه موو تهوړک بېر و
 مونا قه شهی بکرت، بيه ب ئه م به شهی چاوپ که و تنه که مان هه و مداوه
 هه ند پرسياړی سه ره تايی له باره ی مډر نه و پست مډر نه ی له ته کدا
 بووړوژنم، به مه به ستي زياتر بهر چا ورونی خو ښه له مباره وه.

ده قی گفتوگۍ که:

پرسیار: مـدـر نه وهك چه مكـكـيـان فاكـتـر كـي گـان نامـزي بهـر دهـوام له تكـشـكانـي پـوهـري رـشـنگـهـرايي ته قـليـدي و هـكـار كـبـ گـهـشـي فـكري نوـي خـرئاوا تا گـهـيشـتنـي بهـم سـهـر دهـمه پرسـكي زيندوو بووه، ئايا هـكـارهـكانـي سـهـرهـدانـي ئـهـم چـهـمـكه بـچـي دهـگـه تهـوه؟

سمک محمه: باله وه دهستپ بکم که م د رنیزم چه مک کی ک مه ناسیه، چونکه له بهرامبر هموو کولتوور کدا راده وهست و هه یدهلوش، مه بهسته کهش ب نوو کردنه وهی کولتوور و سیاست و ته لارسازی و ئه ده ب و م زیك و ته کنیکی نوو بوو، تائه وکاته ی ره تکرایه وه له ن و فکدا که ژان بوردیار سهرمه شقیانه، به مام جیاوازیه که ئه وه یه که م د رنه سهره تا ئامانج کی دیکه ی هه بوو، دواتر بوو به چه مک کی جیهانی ب هموو کایه کان و ئامانجه کهشی پکا.

پرسیار: کات م د رنه ده ب ته چه مک کی جیهانی، ئایا کورد تاچه ند توانیو تی که ل هم چه مک وه ربگر ت و له کو یدا خی بینیه ته وه؟

سمک محمه: ئه م چه مک له ن و کوردا نیو ه نده ی نه ته وه و ئه و ک مه یه که یانه ی که خاوه ن ر شنبیری ناسراون مونا قه شه نه کراوه، به مام یه ک ل ه و ه کارانه ی که له پشت چه مک که وه راوه ستاوه و زه مینه ی ب مونا قه شه کردنی جدی خ ش کردووه، ئه وه یه که مه به ست کی عه ق خوازان ه و پ شکه و تووخوازان ه ب ک مه یه که به تایبه تی، له کات کدا کورد ه شتا له ده ره وه ی بازنه ی ئه و م ژووه یه که م د رنه ی به ره مه مه نا.

م د رنیزم که بوو به ئاراسته یه کی فکری، ده ور کی گرینگی هه بوو له بواری سیاست و ر شنبیری که جگه له کایه کانی دیکه، په یوه ندیی ک مه یه تی بگ ت له گه ه لومه رچی ژیا ندا، یان له ر گه ی که ره سته ی ته کن ل ژیه وه ره فتار و هه سوکه وتی ئینسان بگ ت، به مام بنه چه رادیکا یه که ی کار کی ئاینده خوازی بووه، ب یه م د رنیه وه کو پ سیه ک وایه که نه اده وهست و نه کاردانه وه کانی راده وهستن، (جن ستیوارت میل) که به دانهری چه مک لیب الیزم له سیاسه تدا داده نر ت، ره خنه ی له سیستمی به وه بردنی ده و هت گرتووه و ته کان کی نو ی داوه به ده و ه تی نو خواز و پ شکه و توو له رووی سیاسیه وه، ئه م گ انکارییه بوو به م دی سیاسی، ئیدی ئه وه ی له م ژووی ژیا ری ئینسانیدا ج که وته ببوو، ش واز کی نو ی له گه خ یدا باره نا که چه مک ئازادی و عه قلانیه تی له بهرامبر توند هوی ئاین و سیاست و ئایدی ل ژیا فراوانتر کرد، ئاینده گه رای ی له فکدا بوو به یه ک ل ه و دا ه نانه ی که ل ژیکی ر مانسیانه ی په راو زخست و به کرده وه سه لماندی دیارده ی نو ئه ویدیکه وه لاده ن، هه به ت چه مک که له ئاستی جیهانیدا ب هموو کایه کان و به تایبه تی ب گه شه سه ندنی ته کن ل ژیا و ماشین و ته لارسازی و که ره سته کانی دیکه ی ژیا ن و سیاسه تیش کاردانه وه ی هه بوو، به مام ب کورد ته نها له فهزای ئه ده بیدا ره نگیدایه وه، ئه ویش ته نها خ به ده سته وه دانی زمان

و کولتوور بوو و ههرچی ئه‌ده‌بی کلاسیک و هونه‌ر و کولتووری بوو پشتگؤ خرا، به‌بیانووی ئه‌وه‌ی مٔ دٔرنه وه‌کو ره‌وتٔ کی زیندوو ها‌تووه و ده‌بٔ کورد پشکی هه‌بٔ، له‌کاتٔ کدا مٔ دٔرنه فودانه‌یه‌ک بوو ته‌نها که‌فه‌ره‌که‌ی دیاربوو، له‌به‌رامبه‌ریشدا ناوه‌ٔ کٔ کی وه‌حشیانه بوو بٔ کٔ مه‌ٔ گه‌ بنده‌سته‌کان، ئه‌ویش کوشتن و سٔ ینه‌وه‌ی کولتووره‌که‌یان بوو، هه‌روه‌کو ئه‌وه‌ی ئالان تٔرید له‌کتٔ بی ره‌خنه له‌ مٔ دٔرنیته ده‌گرٔ. ئه‌م چه‌مکه له‌سه‌رتاسه‌ری دونیادا زیاتر له‌بواری ئه‌ده‌ب زیاتر په‌ٔ هی سه‌ند، به‌ده‌یان ئه‌دیبی ناودار که پٔ ویست ناکات ناوه‌کانیان ریزبکرٔ له‌په‌راؤ زی ئه‌م چه‌مکه‌دا جٔ گه‌یان ده‌بٔ ته‌وه، هه‌روه‌ها بزووتنه‌وه‌ی جیاوازی فکری له‌بواری هونه‌ریدا سه‌ریانه‌ٔ دا، که‌وابوو هٔ کاره‌که ده‌رکه‌وت بٔ چی مٔ دٔرنه سه‌ریه‌ٔ دا و له‌کؤ دا خزمه‌تی کردوو به‌هه‌موو کٔ شه و گرفته‌کانیه‌وه، وه‌ختٔ ک سیستمی سیاسی نه‌گٔ بوو، وه‌ختٔ ک ژیان له‌چه‌قبه‌ستوویدا بوو، وه‌ختٔ ک ئایین و شٔ وازه جیاوازه‌کانی خوداپه‌رستی له‌وپه‌ٔ ی توندٔ هویدا که‌نیسه و په‌رستاگاکانی داگیر کردبوو بٔ به‌رژه‌وه‌ندی ده‌سه‌ٔاتی سیاسی، وه‌ختٔ ک له‌بواری ئه‌ده‌ب و فکر جٔ گه‌یه‌ک بٔ ئازادی نه‌ما‌بوو جگه له‌ئیدیٔ لٔ ژبای به‌رته‌سک، له‌ؤ دا مٔ دٔرنه له‌رٔ گه‌ی ره‌خنه‌وه له‌ژیار و کلاسیکیزم و سیستمی کٔ نی ته‌لارسازی و هتد، ههرچی ده‌قی پیرٔ ز و نه‌گٔ هه‌بوو تٔ کیشکاند و ئه‌لته‌رناتیفی پٔ شکه‌ش کرد، سا با ئه‌لته‌رناتیفه‌که هه‌رچه‌ند جٔ گه‌ی ره‌خنه بووه.

هٔ کارٔ کی دیکه‌ی سه‌ره‌ٔدانی چه‌مکه‌که بٔ تا‌ک بوونه‌وه‌ی ده‌ؤ هت بوو پٔ شتر که ئٔ ستا کٔ میانیاکان له‌رووی ئابوری و ئینجا سیاسیه‌وه جٔ گه‌یان گرتوو، به‌وما‌نایه‌ی گوتاری سیاسی به‌پٔی چه‌مکی مٔ دٔرنه ئاستٔ کی دیکه‌ی هه‌یه که به‌شٔ وه‌یه‌ک له‌شٔ وه‌کان شه‌ریه‌تی به‌ مؤ کایه‌تی تایبه‌تداوه، ده‌سه‌ٔاتی بیرٔ کراتیه‌ت له‌ژٔر عینوانی ته‌کنٔ کراتیزم که گوايه سیستم به‌و شٔ وه‌یه به‌ٔ وه‌ده‌چٔ، دوا‌جار به‌بارته‌قای جاران واته سه‌ده‌کانی رابردوو بواری بٔ به‌رفراوانبوونی ئابوری سیاسی سازکرد که له‌مؤ کایه‌تی تایبه‌تدا فٔ مٔ کی دیکه‌ی وه‌رگرت و له‌لایه‌کی تریشه‌وه به‌ره‌مه‌ٔنانی فاشیزمی لٔ کٔ ی له‌به‌رگی ئیدیٔ لٔ ژبای ئایینی، ئه‌مه سه‌رله‌به‌ری ژبانی گرتوه وه‌کو ره‌وتٔ ک بٔ ده‌سه‌ٔا‌تخوازی مٔ دٔرن که قه‌یرانه‌کانی ده‌ؤ هت بخاته ده‌ره‌وه‌ی خٔ ی وه‌کو هٔ زٔ کی مه‌عریفی رزگارکه‌ری قه‌واره‌ی سیاسی ئه‌و ده‌ؤ هت، ئه‌م فه‌زایه له‌هٔ کاره بنه‌ٔ ه‌تیه‌کانیه‌وه سه‌رچاوه‌ی گرتوو که سیاست وه‌کو زه‌روره‌تٔ کٔ مٔ دٔرنه‌ی له‌به‌رچاو گرت و تا‌کو کهٔ کی لٔ وه‌رگرت بٔ خٔ ی و دوا‌تریش هه‌ناردی ؤ اتانی پاشکٔ ی ئه‌وروپا کرا، به‌و مه‌رجه‌ی ئه‌وکاته‌ی که له‌بواره‌کانی مه‌عریفه و ته‌کنٔ لٔ ژباو سیاست و کٔ مه‌ٔ لایه‌تی و په‌روه‌رده و ته‌نانه‌ت وه‌رزیش که به‌پیشه‌سازیه‌وه

گر در، چه مکه که به نا استهوخ ره نگیدایه وه و بوو به م دلی ژیان
ب تاك و ك مه گهش، چونكه كارپ کردن بهش وازی جیاواز له لایه
شاره زایانی دهو ته خواهییه وه، توانی یارییه کی ژیرانه بکات له ن
ته کن ل ژیا و پشکه وتن، به نه توانی بب ته هشیاری تاك و نه
سهر به خیی له عه ق مه ندیدا، به ام تاکی ناچار کرد که له روخانی
شته کانی پشو و هاتنه ئارای شتی نو، گرینگی به بایه خپ دانه که ی
بدات و نام نه بت له پ دراوه کانی دیکه ی چه مکه که له په راو زیدا
روونتر ده بینر، له حا کدا ده رکه وت که تاك گه راییی تاکه ئامانج ک
بوو ب ل دانی داه نان و عه بقه رییه ت، ئم بیرو ای میشیل مافیولی
دا هاتووه که ره خنه ی م د رنیتیه ی کردووه.

بهش کی دیکه له ه کاری سهره ه دانی ئم چه مکه که سهرمایه داری ته واو
د نیابوو له سهرکه وتن و ج گیر بوون و پته وکردنی پایه کانی خی،
بانگه شه ی ئه وه ی کرد که ئامانجه که ب نه هشتنی پ وه ره ئه خلاقیه کان
و ش شه دژ به سیستمی سهرمایه داری و گه اندنه وه ی به ها
ک مه اییه تیه کانه له ن و ئه ده ب و ک مه ناسی و هونه ر و هتد، به لام
دواتر ده رکه وت پ چه وانه که ی راسته و ب ک نالیزه کردنی کولتووری
ش شگ رییه که ش ش کی سپیه به زمان و کولتوور ده کر ت، چونکه ئم
سیستمه ترسی ئه وه ی هه بوو ئینسان بگه ته وه و گه مار ی بدات، یان
لانیکه م پایه کانی لاواز بکات و ئیدی ل ژیا ی دیکه سهره ه بدهن وه کو
داب ان ک له گه ئه م دلی ب ئینسان داه نرا به ب بنه ما،
ههروه ک ئه وه ی ده بینر ت، سهره ه دانی شاری هاوچه رخ و چ ی دانیشتوان
به فره یی له رنگ و ره گه ز و نه ته وه و ئایین و هتد، ههروه ها بازار ی
سه یرو سه مه ره و ژیان کی نا ئاسایی که پشتر نه بینرا بوو وه کو سحر
گه شه ی کرد، ئه مانه بوونه ه ی ئه وه ی خه یا ی ئه دیب و
ر ماننوسه کانیش فراوانتر بن له گه فراوان بوونی شاری م د رن که
ز ر جیاز بوو له گه شاری سده ی 19، ههروه ک ئه وه ی ب وایان به وه
هه بووه به پ ی پشکه وتنی شار له رووی جوگرافیه وه شاری ک ن و کلاسیک
ج به ن، ب ئه وه ی جیهانی مادی ببینن و واقعیه کی تر که
سیحراوییه له ئه ده به که یاندا ره نگیداته وه، نموونه ش کهسانی وه ک
(ستاندال و با زاک و دیکنز و دایست فسکی و ئه لیوت و هتد) ئیدی
شاری راسته قینه نه ک هه ر ژیا نی واقعی ک مه اییه تی گ ی، به کو
ش وه ی بیرکردنه وه شی گ ی و پانتاییه کی زیاتر له جارن داگیرکرد
له خه یا ی ئه دیب و هونه ر مه نددا، ئم کاریگه رییه ئه ر نییه
به ره نجامی گه شه سندننی چه مکی م د رنیزم بوو که به مانا و پ ناسه ی
جیاوازه وه خی کرد به ن و فکردا، به ام رووه که ی تری که نه ر نییه و
م رک کی ره شی له ن وچه وانی خیدا نه خشکرد، به ره مه نانی نازیزم و
فاشیزم بوو له ئا مان و ئیتا یا و دواتریش له دوای هه زاره ی

سڀه مه وه ستاين ٻي ڏيکي کي ڪنٽ ڪرڻي ٿي رادهي به شهر، چونڪه
 بووه مايه به ديهه ٻي به شهريهت لهو مڙووه دا، دوا جاريش وه کو
 له پڻ شدا باسم ڪرد ٿم رهوت ته ڇي له وڻا تاني عهره بيدا
 به رهه مه ٻي نايه وه و بوو به بازار ٻي ڪي سياسي نو و مملاني جياواز
 لهڙ ٻي عينواني نه ته وه خواري و دهو له تخوازي و ٿي پڻ زسي ٻي و
 زو ٻي ڪراو زام و هتد ڪه نمونهي وه کو سهدام حوس ٻي به رهه مه ٻي نا
 و بووه بيانوويه ٻي هه وه شاندهوي هه موو به ها ٿينسانيه کان.

پرسيار: پڙهه تيغيزم ٻي ڇي ڇهه مڪ ڪه له دواي هاتنه ٿاري مڻ ڊر نه
 وه کو سيستم ڪاري پڻ ڪرا، ٿي وه ديوه نه رڻ نيهه ڪي ٿم ڇهه مڪه تان باس
 ڪرد، ٿا يا ٻي ديوه ٿه رڻ نيهه ڪي ڇي ده ٻي ن؟

سمڪ محمه د: هيچ ڇهه مڪ ڪه موجه ٻي ده نيهه، به قهد ٿه وهي فڪر ٻي
 نو ٻي پڻ شنيار ڪراوه و ٿينسان ڪه ٻي له وه رده گر، بهو مانايه يان
 وه کو پڻ شتر باسم ڪرد، يه ڪ ڪه له رائيده کاني ٿم ڇهه مڪه ڇي ستيوارت
 ميل بوو ڪه فڪري ليبراليزمي به رهه مه ٻي نا و دواتر فڪر ره خنه ي
 له گرت وه کو خه يا ٻي دهو له تي ته ماشاي ڪرد، چونڪه ٿه ويني ڇي
 مامه له ته ڪه معريفه ده ڪر ٻي ڇي مامه له ته ڪه ڇهه مڪي ده سه ٻي
 ده ڪر ٻي به ناوي عه داله تخوازيه وه، ڇي مامه له ته ڪه شتي و سڪس و
 ڪه رهسته کاني ڏيکي ٿيان ده ڪر ٻي لهڙ ٻي عينواني جياواز ڪه نا
 مر ٻي قد ستانه بوو، ٻي يه نيگه تيغ و پڙهه تيغ ماناي له ٻي ٿنگداني ڇهه مڪ
 نيهه تا کو سياست و فڪر لهي دوور بڪه ونه وه، ههروه ڇي پڻ سپ ٻي
 شارهزا له ته ندروستي ٿام ٿرگاريمان ده ڪن لهو ڇي ره خواردانه دوور
 بڪه ونه وه و ڇي تان بپار ٻي زن ڪه زيان ٻي جهسته ي نه ڇي ش هه يه، ٿه گهر
 وابوايه ده بوو هه موو گروپ و دهسته ٻي ره سياسي ڪان له ما ڪيا فيليزم
 دوور بڪه ونه وه، يان ته نانت لهو ديموڪراسيه ته در يينه يه دوور
 بڪه وينه وه ڪه ده يان عينواني ٻي ڇي شگوزهراني و دادپهره وهري
 به رهه مه ٻي ناوه ڪه له خه يا ٻي به ولواه هيچي تر نيهه، ٻي يه به پڻ ڇهه وانه وه
 چاندي هه ڇهه مڪ ڪه له زهيني ٿه و نه وه يه به دواي معريفه يان
 سياسي ته وه يه به تايهت ٿه و نه وه يه له دواي هزاره ي سڀه مه وه چاوي
 به دونيادا ڪراوه ته وه، يه عني ره گدا کوتاني به ڇي ر ڪه تا موماره سه
 ده ڪر ٻي، هه رچي مڻ ڊر نه يه له گه ڇي ڇي ڇي ڇي ڇي ماناي جياواز و
 به هاي جياوازي ٻي فڪر و سياست و فرهه نگ دانا، ته نانت ماناي
 ش ٻي شي گ ٻي و ڪرد ي به پڻ وه ر ٻي ڪي ٿه خاقي، ماناي نيشتي ماني ڪرد به
 پڻ وه ر ٻي ٿا بوري له سه ر بنچينه ي سيستم، ٿم به راورده تايه ته مندي
 هه موو ڇي ره دونيا بينيهه ڪي رابردوي گ ٻي ڪه ر مانسيانه ته ماشاي
 ڇهه مڪه کاني ده ڪرد، باشتري نمونه ٿه وه بوو ڪه له تونس و سوريا و

میسر و لبیا بینیمان به ناوی به هاری عه‌ره بیه‌وه و ناوی لـښـرابوو شـښـشی فه یسبووک، که چی سیناریـښـیهـک بوو که ئیدیـښـلـښـښای پراکتیکی کرده که ره‌سته‌ی به‌ره‌مهـښـنانی سیاسه‌تـښـکی نوښ که داگیرکاری نوښ بوو، لایه نه نیگه تیغه‌کانی ئه‌م چه‌مکه، له‌سه‌رووی هه‌موویانه‌وه ئه‌وه‌بوو که بووبه ئایدیـښـلـښـښای مه‌عریفه ښ لایه‌نگرانی، هه‌روه‌ها هه‌موو ئه‌و کولتووره سوننه‌تیانه‌ی نه‌ته‌وه‌کانی په‌راوـښـزخت یان پشتگوښی خست، له‌به‌رامبه‌ردا قه‌یرانی خوښ‌قاند، چونکه خاپوورکردنی هه‌موو ئه‌و شتانه‌بوو که به‌هایان هه‌بوو، هه‌روه‌ها چه‌مکه‌که مانای دیالیکتیک و مـښـژوویی نییه، بهـښـکو خـښـی رووداو و خوښ‌قاندن نمایش‌کردنی شته‌ حازه‌کانه، ښ‌یه‌ناکرښ ناوی شـښـشی لـښـښرښ به‌سه‌ر کلاسیزمد، ته‌مه‌نی کورت بوو له‌ناو قه‌واره‌ی ده‌وښ‌ته نه‌ته‌وه‌بیه‌کان که مه‌شروعیه‌تی هه‌بوو، تا‌کو ها‌تنی ده‌وښ‌ته‌تی فره‌یی و کـښـمه‌ښ‌گه‌ی پیشه‌سازی به‌مانا گشتگیره‌که‌ی.

پرسیار: هاتنی هەر پـستـكـ له‌دوای هەر چه‌مكـكـ یان تـرمـكـ، به‌واتای
قبوـ نه‌کردنی ده‌گه‌نـت، چ وه‌كو پـه‌ژه‌یه‌كـ یان هەر ده‌ستـپـشـخه‌رییه‌كـ
بـ مانه‌وه له‌ چوارچـوه‌ی خـیدا، ئایا به‌هاتنی پـستمـدـرنه‌،
مـدـرنه‌ تا چهند له‌ناو بازنه‌ی مـژوودا جـ خـی کردـته‌وه‌؟

سمک محمه د: بهر له وهی باسی پست مډلر نه بکه یڼ، ده بل ټوه بللین که مډلر نه له سروه ختی خیدا کاری خی کرد و کاریگری خی له سر ته وای دیارده و شته کان دانا، مډلر نه ټوه چرخه ی به هم مو موفره ده کانی ژیا نه وه بیني که عه قلمه ندي بوو، بله پراکتیکشی کرد و ره خنشی لگیرا، که و ابو پست سهریه دا، پستم ډلرنیزم ره وتکی فکری یه که بریتیه له وه لانانی عه قلمگرایی سهرده می رلشنگری، هروه ها گه انه وه رلی میتا فر بوو بل همو کایه کان، پوهر بل کوالیتی و گه انه وه بل سرووشتگرایی و هتد.

ئەگەرچى چەمكى پۈستۈم دۆرنىزم لەبوارى رۆشنىر و فەرھەنگى بەگشتى
لە ساھكەانى 1969 وەكو ئالان تۆرىن باسى دەكات، لە ئەدەبىياتى
ئىسپانىدا رەنگىدا بوووە، واتە لەرڭەگى ئەو شىعرانەي كە رەخنە
بوون لە مۆدرنىتە، بەو ماناىەي كە نابە و ناكر سەرمايه دارى بەو
شكەلى خەيەو بەندەتەو و هەمان فەرھەنگ ژۇرخانەكەي بێت، بەلام
دەبە ئەویش بزانیين كە ئەم گوتارى چەمكە دەورڭكى بنهستی خوڤقاند،
ئەمەش بوو هەي ئەوہی کاریگەرییە نیگەتیفەكان سەرھەند وەربگرین،
یەكەم بەفیڤدانى كات لە كۆمەناسیدا، دووهم لاوازکردنى چەپی
ماركسى، سەھەم ھەنانە ئارای فەرھەنگى تەماوی و ئاڤز بە تەواوی
كاپەكان.

له گه سهره دانی چه مکی پستم د رنه که وه کو کا ایه که له بازاره
 فره نگی و ر شنبیری جیهانی کار دانه وهی خ ی هه بوو، مونا قه شه یه کی
 دیکه هاته ئار او ه که ئایا پست م د رنه چه مکی سهر به خ یه یان
 ته و او که ری م د رنه یه، له کات کدا چه مک لک له زمانه ئی گلزی دا زیاتر
 گه شه ی سه ند، ی رگن ها برماس که بیرمه ند کی هاوچه رخی پاش
 بونیاد گه رییه و له شون کی دیکه شدا ته و او لاگیری له لاکانی
 ده رووناسی چه و نه خشی فه لسه فه ی کردووه و دوا هه قه و دوا
 ق ناغی فه لسه فه یه و گوتویه تی "پست م د رنه ئه و چه مکه یه که
 پست م د رنه ته و او ده کات، چونکه ته مه نی هه ردووکیان له ژر
 سایه ی یه که سیستمدا به وه ده چه که ئا وگ لک له سیستم نه کراوه، ب یه
 پست م د رن ئایدیا یه که نییه که دابان بت له ته که م د رنیزم،
 به و پ یه ی مانایه کی ئیتیکی نییه، وه کو ئه وهی که م د رنه ش وه یه کی
 دیکه ی ژیا نی ئه ده بی و هونه ری و سیاسی پ شکه شکرد، چونکه من نابینم
 هیچ فه لسه فه یه کی له پشته وه بت"، خو قان دنی ره وایه تی له بواری
 سیاسی و فکریدا، که شه یه کی دیکه ی به رده م به ئارگوم انت کردنی هه موو
 شته کانه که به ره مه ی رابردووه ب خ ی، به ام ئه گه ر بیانووه سیاسی و
 فکرییه که ئه وه بت که گه انه وه بت ب بیر میتافیزیکی و هاریکاری
 ئیدیا لیزم بکات، ره نگه واقعییه ت کی ت دابان، به و پ یه یه که
 بانگه شه که رانی خوازیارن به گز ئه و به ره مه فه فکری و ئه ده بی و
 هونه ریا نه دا ب نه وه که له سه رده می م د رنه دا سه ریا نه ه دا وه، به ام
 ئه وه سه لم نراوه که پست م د رنیزم نه مری و واتا رابردووه کان
 هه نا وه ش ن ته وه و ئه و توانایه شی نییه، چونکه ئه و بیر
 ره خنه گرانه ی که م د رنه به ره مه می ه نا، تازه گه انه وهی ته نها
 مه گه ر له ره خنه گرتن له و عه ق گه راییه بت که سیستمی ئستای جیهانی
 به ره مه مه نا وه که به ش کی ز ری بیر که ته ک ن ل ژرییه کان چه ند له خزمه ت
 به شهرن، ئه وه نده ش له دژی به شهرن، له حا کدا هه مو ئه و شتانه ی بوون
 به کولتوور له سه ده ی رابردوودا، وه کو بزاقی ئه نتی کولتووری
 نمایشکران، ئه مه ش له و وه سه رچاوه ی گرتووه که ته و او ی ئه و ف مانه ی
 بیرکردنه وه له چه مکه فکرییه کانی دیکه کاریان پ ده کر، به ش کن
 له دژکاری چه مکه کانی رابردووه، چونکه پست ب خ ی واتی ک تایی
 هاتن دت به پ شگره که ی که خ ی بووه به پاشگری چه مکه که، ئه م
 هه و دانه له ن و ئه ده بيشدا پست م د رنه که له وشه وه ب و نه له
 گوتاره وه ب ف یگ ر ه یه، که واته ئه و ه نه ی له پشت به م رالی کردنی
 چه مکه که وه راوه ستاوه، ه ن که ته نها ب ئه وه یه که م ا ی هاو به ش
 ت کبشک ن، له کات کدا ئه و بیر که یه ه شتا یه کلای و ساغ نه ب ته وه
 که ته و او کاری م د رنه یه که وه کو بزاق کی چه پگه رای ی خ ی نمایش
 ده کات، به تایبه تی دوا ی تی ریزه کردنی چه مکه که له لای لیوتار که

به مهرگی داستانہ کانی ناوبردووه، ئیدی لہدوای ئہو ناساندنہ
 ھواداران و لایہ نگرانی تیہ رہہ کہ، کہوتنہ و زہی ئہوہی کہ بوايان
 به شتہ لکا یہ کان بٚت و کار لہ سہر ئیشکالیاتہ لکا یہ کان بکھن.
 بهرہہ حا ئہ گہر لہر گہی ئہدہ بہوہ تہ ماشای ئہو چہ مکانہ بکھین،
 دہ بینین چٚن مونا قہ شہی مٚدٚرنہ و دہرکہوتہ کانی کراوہ، بٚ نموونہ
 کافکا یہ کٚک لہ سہرسہختترین ئہو ئہدیبانہ بووہ کہ وٚنہی مرٚقی
 سہردہ میانہی نہخشانہ لہ رٚمانی دادگایی و لہ مہسخ کہ ھہمووی
 به شٚکن لہ مملانٚی نہ بٚاوہی کارٚکترہ ناکٚک کان لہ دژی یہ کتر کہ
 ھہلومہرج خوٚقان دبوونی، بیرہوہریہ کانی پیسوا کہ نووسہرٚک بوو
 تہنہا بٚ خٚی دہینووسی و دواتر کہ دہمرٚت ھاوٚککھی نووسینہ کانی
 به چاپ دہگہٚنٚت و ھہمووی رخنہیہ لہو ژیانہ فہرزکراوہی سہر
 به شہریہت لہ سایہی ئہو سیستمہ زانٚی کہ مٚدٚرنہ لہگہٚ خٚیدا
 به کٚشی کرد، ھہروہہا بٚرخیس و دہیان نووسہری دیکہ کہ
 لہخہیاٚدانیا ندا چیرٚکی ئہژدیہا و دہقہ کانی تر بہ یانیاں کردووه،
 لہلای کوردہ واریش ھونہرمہندی و ھکو قالہ مہٚہ و حزسیچن عہلی و
 ئہحمد شہماٚ و ئہسیری شاعیر و شٚخ رہزا و جان دہمٚی کہرکوکمان
 ھہیہ، ئہمانہ ھہموو رخنہ بوون لہ عہقٚی سہردہم و مٚدٚرنہ کہ
 گوايہ پٚست مٚدٚرنہ جٚگہی دہگرٚتہوہ، ھہرواشہ ھہموو سہردہمٚک
 پاٚہوانٚکی تایبہ تی خٚی ھہیہ، بٚیہ پٚست مٚدٚرنہ بہدوای پاٚہوانہ
 تایبہ تہ کانی خٚیہوہیہ تی.

**پرسیار: تیہرہ رخنہیہ کان لہ سیستمی نوٚی جیہانیدا وٚنہیہ کی
 دیکہ یان و ھرگرتووه، ئایا مٚدٚرنہ کارٚکی تہواوی کرد لہ پٚرسہی
 بہرہمہٚنانی عہقلانیبووندا ؟**

سمکٚ محمہد: سرووشت و لٚژیکی کٚمہٚناسی جہخت لہ سہر ئہوہ
 دہکاتہوہ کہ مرٚق بگاتہ ئاستٚک کہ ژٚردہستہ و کٚیلہی سیستمی نوٚ
 نہ بٚت و ئہو ھہقیقہ تہ لہ بہرچاو نہ گرٚ کہ و ھکو واقع پٚشنیارکراوہ
 و لہ راستیشدا و ھہم و خہیاٚکی سیاسییہ، چونکہ ھیچ روانگہیہک لہو
 روانگانہی کہ و ھکو ھہٚژاردہ دانراون بٚ مرٚق و چارہ نووسی،
 روانگہ گہٚلٚک نیین کہ دٚخٚشکەر بن، بٚ نموونہ دہرکہوت سہنعہ تکرر
 به کٚمہٚگہی فرہ کولتور و ئایین و نہتہوہ، راسیزمی لٚبہرہمدٚت،
 ئہو سیناریٚیہی کہ رٚژئاوا بٚ بہرژہوہندی خٚی لہسیاست و فرہ
 کولتووری پیادہی دہکات، نہک ھہر عہقلانیہت نییہ لہ ھہمو بوارہ کانی
 ژیان، بگرہ متمنانہی لہو ژیانہش سہندٚتہوہ کہ مرٚق ھہوٚبدات
 بگہٚتہوہ بٚ سادہیی و خاکی بوون، رخنہ گرتن لہ پٚزہ تیغیزم کہ
 ھا برماس یہ کٚک لہو بیرمہ ندانہی ناوی لہ پٚشہوہی بیرمہ ندانی سہدہی

بيسته مه وه دت، تير که قسه له سهر ناسين و ده روبه ري مرق ده کات له رگه هه سوکوه وتي خيه وه، تير ري ناسين زانست و ناسين وه کو يه تماشاه کات، لره وه يه تده گه ين که پزه تيفيزم عه ق پارچه پارچه ده کات و دوني اي که مه ايه تيش دابه شده کات، عه قلانيه ت گره وه که ده خاته باوه شي مرق خي، ئيدي چني به کارده هني ئوه ويژدان حوکم ده کات، چونکه ئه زموون وه کو کانت ده به شکی زر له پويستيه کاني ژياني رانه ي ئينسان داگير ده کات، به به ئه زموون شتک نام نيت به ناوي پراکتیک کردني تير عه قلانيه ت، ئوه ي که ئستا له دوني اي ئه ده بي و سياسيدا ده گوزهر و کاريجه ري نيگه تيفي خست ته سهر هه موو کايه کاني تر، مه سه له ي عه قلانيه ت که خودي ئينسانيه تي کردوه به کارکته ري ئه زموون گه را يي له هه موو بواره جيا جياکاندا، ئه مه ش به خاتري به رزه وه ندييه جياوازيه کانه، به وپيه ي سياسه ت بووه به داي ژه ري ژياني ئينسان و دوور که وتنه وه له سرووشت گه را يي، هاتني ته کن لژيا و به تاي به تيش ته کن لژيا ي سهر بازي که بازارا کی گه و ره ي سياسه ته و که به رک ي ج راو ج ري ت داده کر، هه موو ج ره رگه يه کی گرتووه ب رزگار بوون له و قه يرانانه ي که خودي ئينسان خي درووستي کردوون و بووه به که شه ب خي، ئه لره وه يه که عه قلانيه ت راسته له هه ناوي م د رنه وه گه شه ي سه ند و ده يه و ژيان به رده وام به و شوه يه ئاراسته بکات، به ام تپه ربوون به پسي سهي م د رنه دا که م د لي به سه رچووه، ديارده يه ک ناخو قني که لانيکه م کاريجه ري له سهر فره نگی سياسي و ستايل کی نو به ره مه مبه ن جگه له وه ي که ترامپ ي به ره مه مبه ناوه، جار کی تر راسيزمي به ره مه مبه ناويه وه که ئستا ته واوي ئه وروپا و ئامريکاشي گرت ته وه، رووداوه کاني ئه مدوا ييه باشترين سه لم نهرن.

پرسيار: ئايا ده کر ب بين م د رنه دوا شه پلي وشياري مري سي سه رده مي خي بوو، يان ئستاش به رده وامي هه يه؟

سمک محه مه د: م د رنه له گه ک تايي هاتني شه ي ساردی نوان دوو جه مسه ري ئامريکا و سقيه تي کن، ک تايي به ته مه ني هات، ئوه ي ئستا پاشماوه ي ئه و م د رنه يه له هه موو رووه کانييه وه، هه موو هه و کی سيستمی سياسي ئستا ئه وه يه که په يوه ندييه که مه ايه تيه کان لاواز بکات و له ن و ته کنیکی نو که فه يسبوکه نو بکاته وه و وه کو ديارى بيه خش به ئينسان، له کات کدا مه رجي ساغ ه مي ئينسان له لای سيستمی نو و کاپيتاليزمی هاوچه رخواه، له هه موو رووه کانه وه ج به ج کراوه و سيستماتیک کراوه، به ام تاکه شتک که ناتوان بيه خش به ئينسان ئه وه يه رزگاري بکات له و تاکه گه را ييه که

چاره‌نوسی یان شت بوونه، یان خکوشتن یان مردنی به‌کمه، یان مردن وه‌کو حه‌تمیه‌تی ژیان، تاک گه‌راییش وه‌کو پناسهی پشوو‌تر باسم کرد، شوه‌یه‌ک بوو له‌کوشتنی تواناکان، ئه‌مه‌یه سحری پشکه‌وتنی ته‌کن‌ل‌ژیا و به‌کاره‌نهره‌کانی و ریکلام بکردنی له‌رگهی راگه‌یاندنه‌کانه‌وه که به‌شکن له‌و سیستمه‌نا ئینسانیه، هه‌ر ئه‌مه‌ش سه‌رچاوه‌ی ته‌واوی ک‌شه‌کانی مرڤن، به‌تایبه‌تی ئه‌م فه‌زایه له‌رژئاوا باشت‌هه‌ستی پ‌ده‌کر، وه‌خت‌ک ئینسان بووه به‌ک‌یلهی کار و خزمه‌تی ک‌مپانیاکانی په‌راو‌زی ک‌مپانیا زه‌به‌لاحه‌کان و له‌وشه‌وه بوون به‌کائینی ریکلام که‌ر و به‌کاربه‌ر و ب‌ئاگای ن‌و میتر و ترام و پاسه‌کان و ه‌یچی تر، ئه‌م حا‌ته‌که گوایه‌پاشماوه‌ی پشکه‌وتنی م‌د‌رنه‌یه وه‌کو ق‌ناغ و سیستمی سیاسی و ئابوری، نیگه‌تیف‌ترین حا‌ته‌له‌م‌ژووی به‌شهری، به‌وپ‌یه‌ی که هه‌رچی ئیراده‌ی سیاسی هه‌یه له‌دوتو‌ی م‌رکردنی په‌نجه‌دا له‌ه‌ب‌ژاردنه‌کاندا ک‌کراوه‌ته‌وه و هه‌رچی ئیراده‌ی سیاسی هه‌یه له‌یاسا و ده‌ستووری خو‌ق‌نراودا ک‌کراوه‌ته‌وه، هه‌ر له‌وشه‌وه راده‌ستی گروپ‌ک‌کراوه به‌ناوی سیاسه‌توانه‌وه که له‌خ‌ا چاره‌نووسی ئینسان به‌بازا ده‌که‌ن. که‌واته ئه‌و شه‌پ‌له‌ی که ئ‌وه باسی ده‌که‌ن و گوایه‌م‌د‌رنه‌سواری پشتی بووه، ئه‌مه‌ش موژده‌به‌خش نییه ب‌خ‌ش‌گوزه‌رانی ئینسان، به‌کو ته‌واوکه‌ری ئه‌و کولتووره‌سیاسیه‌یه که له‌پشتیه‌وه عه‌ق‌کی روخ‌نهری روحیه‌ته‌ویژدانی و ئینسانی هه‌یه که به‌ناوی تاک‌گه‌راییه‌وه باوک و دایکی کردووه به‌قوربانی ته‌کن‌ل‌ژیا و وه‌رزش ب‌مندا‌ه‌کان و وه‌چه نو‌یه‌کان، ئه‌و عه‌ق‌له‌ی که به‌رله‌وه‌ی به‌خته‌وه‌ری ب‌ت ب‌ئینسان وه‌کو زانست باسی ده‌کات، به‌پ‌چه‌وانه‌وه مه‌ترسییه ب‌چاره‌نووسی هه‌مووان. حا‌له‌ت‌کی دیکه‌ی ره‌خنه‌له‌عه‌قلانیه‌ت ئه‌وه‌یه که مرڤ‌ق‌بارکراوه به‌ش‌وازه ج‌راوج‌ره‌کانی ئینتیما، تاده‌گاته ئینتیما ب‌تیپی وه‌رزشی و ت‌نس و کا‌ای به‌ره‌مه‌تاووی ک‌مپانیا خاوه‌ن ل‌گ‌کانی وه‌کو ئیسس و ئیک‌ و ب‌رن و هتد، ئه‌م به‌بازا‌کردنه که قورست‌رین باره‌به‌سه‌ر شانی مرڤ‌فه‌وه، له‌و عه‌قلانیه‌ته‌وه سه‌رچاوه‌ی گرتووه که گوایه‌مرڤ‌له‌سه‌ریه‌تی دا‌ه‌نان بکات له‌ن‌و شته دا‌ه‌نراوه‌کانی رابردوو، واته به‌جو‌ه‌خستنی ئه‌و په‌یوه‌ندییه‌ی که ر‌ژئاوا ده‌ستبه‌رداری بووه و له‌ر‌ژه‌ات ئا‌زترین په‌یوه‌ندییه و ناتوان‌ده‌ستبه‌رداری بن، له‌هه‌ردوو باره‌که‌دا ده‌رکه‌وتووه که مرڤ‌ق‌له‌ر‌گه‌ی ئه‌و به‌عه‌قلانیکردنه‌وه، باشت‌رین که‌ره‌سته‌ی ملل‌ان‌کانی ک‌مپانیان که سیاسه‌ت‌کاری له‌سه‌ر ده‌کات، هه‌ب‌ه‌ت ده‌ب‌ئه‌وه‌ش بزانی‌ن که ئیدی‌ل‌ژیا ئه‌گه‌ر پ‌شت‌ر مانایه‌کی هه‌بوو ب‌ملل‌انی سیاسی و فکری، ئ‌ستا به‌پ‌چه‌وانه‌وه بووه به‌که‌ره‌سته‌یه‌کی زیندووی به‌رده‌ست و مه‌لمووس، واته ک‌شه‌ی پراکتیک‌کردن و به‌کاره‌ن‌انی ب‌ن‌وانه‌کانی

دیکه که هه موو سیمما ککه نه کانی پشوو سیاستی گئی و له جیاتى فاشیزم و دیکتاتوریه تی بهرهمه ننا، به پناسه نو یه که بهرهمى کاپیتالیزمى هاوچه رخه، له بهرام بهر ئه وه شدا هه ز و گروپی لکائی نو ی بهرهمه ننا که ره خه نه توان به گشتى و بهر فراوانى ره گهى ل بگره و بیکات به ئایدیایه ب ته گیشتنى ئینسان لهو که ره ستانه ی که که پشتر ناویان ئیدی ل زیا، به یه ده رکه وتوو که عه قلانیهت ککه شه یه کی دیکه ی درووست کردوو، ئه ویش ته گیشتنه لهو چه مکانه ی که مانایان گه او و ره خه ش نایان گرته وه.

پرسیار: په ده چه هه ژموون کی دیکه ی پستم د رنه له نه و فکردا کاریگه ری له سهر هه موو کایه کان دانا بهت، ئایا چاره نووسی م د رنه به کو ده گات و چه ن مامه ی له گه دا ده کرهت؟

سمک محمه د: من له راستیدا ز له ژر کاریگه ری فکری ها برماس نیم، به ام هه ندک بیرکړدنه وه ی به خه یا مدا دت و به کاریان ده ه نم و پشموا یه درووستن، به هه رجا ها برماس پ یوا یه پست م د رنه ته واو که ری پ ژه ی م د رنه یه، چونکه عه قلانیه تی کر دته با و به هه موو کړده یه، ئه مه له کته بی (للسیاسه بالسیاسه) باسی ده کات، له و باسی به شتوون و به ئامراز بوونی ئینسان ده کات له نه و فه زای سیاسى و فره نه گیدا چینه کان ده تو نه وه و جیاوازیان نام نه، جگه له وه ی که توانا کان له پ ناو به ده سته نانی خواست به تاك جیاوازی ده بهت، با داده ستی سیاست له ده وه تانی په راو زى وه کو به شک له ره ژئاوا و ئاسیا و هتد، به شکی به ر کخستنی ژیا نی ئینسانه به پ ی ویستی ده وه تمه دار و سیاسیه کان و هاوسه نگی نه وان هه زه کان که ز رجار به ناو س سیال دیموکراته کان باسی ئیراده ده که ن وه کو ئیدیعا یه ب فه زای ئازاد، که له راستیدا ئه وه نده ی سیستم قهیرانی به ژیا نی ئینسان درووست کردوو، هه نده خه شگوزهرانی نه خو قاندوو، ره خه گرتن له و ئابوریه ی که ئستا له ره ژئاوا ده گوزهر، له وه یه که ئینسان بووه به شته ک له نه و ئه و سحره ی ک مپانیاکان خو قاندوویانه، ته نانه ن له نه و ئه ده بيشدا که نه به وه کو سحر کی ئه ده بی دابه شده کر له سهر زانست و ئه ده ب و ئاشتی، هر ئه وکاته ره ی هه موو توانا و ل ژک و دا هه نان له نه و ده چه، چونکه به پ وه ره ی توانا نادر نه به کار کته ری ئه ده بی و سیاسى و زانستی و هتد، من نموونه یه کی ز ره واقیعی ده ه نمه وه که ز رکه س ناتوانن پشتگیریم نه که ن، نموونه یه که کم ئه وه یه که هه شتا ئه با ما نه ها تبوو سهر ته خى سهر کایه تی و به پراکتیک کارى نه کړدبوو، نه رویژ نه بی ئاشتیان په به خشی و له دوا جار ی شدا ده رکه وت پیاو کی ئاشتیخواز نییه و

زٲٲرتريٲ جه ٲگيش له سهر وهختي دهسه ٲا تدارٲٲتي ٲو ٲوو، كه چي كه سيش نه يكر د به ره خٲه ي سياسي، ههروه ها ٲٲٲٲي ٲده بي درا به كه سٲكي يٲگسلافي ٲٲ كورته چيرٲك كه دواچار دهركهوت و ره خٲه شي لٲگرا ٲو توانا يه له چيرٲكه كان و فكره كانيشدا نييه كه ٲٲٲٲ وهر بگرٲت، مٲٲوو خٲي دووباره ده كاته وه، كا تٲك كه ٲٲٲٲ له ٲٲوان ٲالبٲر كامٲ و نيكلٲس كا زانتزاكي ما ٲوو، هه ق به كا زانتزاكي ٲوو وه كو كامٲ خٲي ٲيعتراف ده كات، كه چي ٲٲٲٲ درا به كامٲ، ٲه مه يه ٲٲٲٲ كه سيحرٲكي به تاٲه به ٲٲواي من، چونكه دهستي سياسي له پشته وه يه نهك هه سه ٲگان دٲي ٲده بي و تواناي تاكه كه سي رووت،، ٲٲمه تا ٲٲستاش به ورد ي باسي ٲو عه قلانيه ته مان نه كرده وه كه هٲشتا به ته واوه ي نه گه يشتوو به كٲمه گه ي رٲٲهه ٲا تي و ناوچه كه، هٲشتا به ته واوه تي موماره سي تا ككه را يي و نه ماني چيني ناوه ٲاستمان نه كرده وه كه چه ند كا ريگه ري نيگه تيقي هه يه، هٲشتا نه مان زانيوه تا ككه را يي چ كٲشه يه كي روحي و ويژداني ده خوٲٲٲٲٲٲ و چ قهيرانٲك درووست ده كات كه به خٲكوژي راناگه ين و هتد.

درٲٲٲٲي هٲٲٲٲ